
Inledning

Om man närmar sig temat ”mat” utifrån ett psykoanalytiskt perspektiv kommer man strax till teoretiska begrepp som internalisering, inkorporation, introjektion, identifikation med flera. Dessa begrepp pekar mot olika typer av införlivande eller tillägnelse. De teoretiska konstruktionerna spelar stor roll vid beskrivningen av subjektets utvecklingshistoria och har en särskilt framträdande plats vid förståelsen av sorg och melankoli. Detta betraktelsesätt finns representerat i numret, men flera av bidragen tar fasta på föda i mer konkret betydelse.

Vi hade först betydligt lättare att hitta uppslag till artiklar om självvald brist på föda än motsatsen. Ann-Mari Hofsten ger en översiktlig beskrivning av ätstörningar och ger sig i kast med symtomet anorexi från det att begreppet myntades till de olika psykoanalytiska teorier och tolkningstraditioner som finns. Maria Yassa skriver om Margaret Atwoods roman *Den ätbara kvinnan* utifrån feministisk och psykoanalytisk synvinkel. Vi får följa en kvinnas utveckling – med hjälp av maten som metafor – från ett liv i konventionernas och projektionernas instängdhet till förändring i riktning mot att bli ett subjekt.

Elisabet Haglund har varit bildredaktör för detta nummer och hon har också skrivit texter till flera av de konstverk hon valt, alla med en personlig och originell anknytning till matemat.

Skönhetsideal och kroppsuppfattning är i högsta grad kulturbundna. Vid en rundvandring i Pompeji kan man finna en gata vid namn Via dell'Abbondanza, Överflödets

gata, och fundera över om ett sådant gatunamn vore möjligt i vår tid, i vår del av världen. I västvärlden är det rådande idealet smalhet, vilket i sin tur speglar en föreställning om kroppskontroll, det vill säga att betvinga begäret att sluka allt under det att man oupphörligt konfronteras med mat i överflöd. Anna Johansson belyser det relativa i dessa kroppsideal genom att beskriva sina egna upplevelser, i egenskap av sociolog, under en vistelse i Nicaragua. Här fann hon en kultur med ett annat förhållande till ätande och med andra kroppsideal.

Jens Linder resonerar kring våra ofta konventionella föreställningar om hur mat skall vara och föreslår att vi lämnar rädslan därhän och hänger oss åt en lössläppt gastronomi och ett otyglat ätande. Vi ställde frågan om mat och film till Maaret Koskinen, som genast fick mängder med uppslag. Scener med mat – middagar i familjens hägn, brakfast, caféliv, en torftig middag bestående av en sko – alla kan de förmedla underförstådda budskap och med bilden ”berätta” om känslor, attityder, fantasier, sociala förhållanden eller det sociala livets outtalade regler. Johan Öberg har företagit sig resor i det forna Sovjetunionen, bland annat till Georgien. Han ger numrets enda konkreta förslag på en måltid – recept medföljer – och som läsare förflyttas man över långa avstånd så att dofterna från det georgiska köket frammanas.

Nicolas Abraham och Maria Torok har fördjupat teorin kring melankoliska tillstånd. De beskriver hur subjektet slukar den döde genom en konkret fantasi, inkorporation, och

skapar en inre gravkammare, en krypta, i vilken den döde bevaras. Anders Olsson knyter an till Abrahams och Toroks teorier. Han utgår från en bild hos Nelly Sachs – att äta sand – och undersöker detta införlivande genom munnen, som ett inmundigande av de döda, i hennes författarskap.

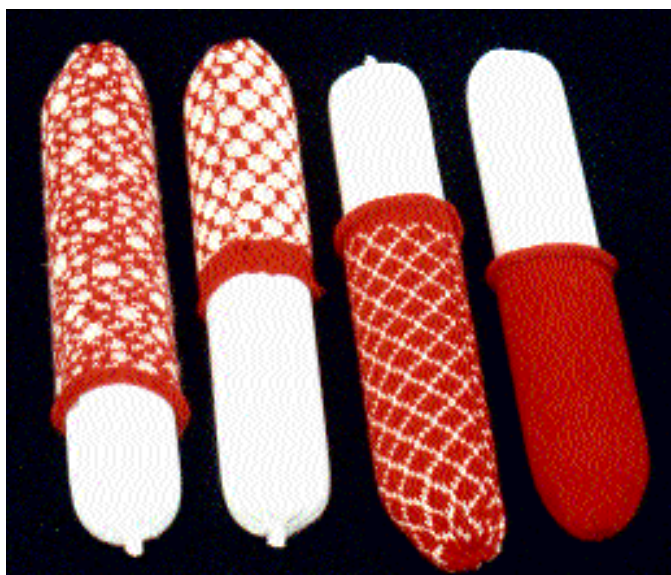
Andrzej Werbart beskriver hur psykoanalytiska undersökningar av subjektiva fenomen föddes samtidigt som Freud övergav sitt stora projekt att framlägga en naturvetenskaplig psykologi. I Freuds fallstudier kan man spåra den konflikt som finns hos Freud

mellan vetenskaplig hållning och ambitionen att följa de berörda personernas egna berättelser och förklaringsmodeller.

Vi hoppas att detta nummer ska ge våra läsare lite tankeföda.

Catharina Engström, psykoanalytiker, har varit gästredaktör i detta nummer av Divan.

*Cecilia Annell
Catharina Engström
Agnes Mesterton*

Peter Johansson, *Korv med stickat garn*, 1993, gips och garn.